Roma Songailaitė

Aikštė prie paminklo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę

2007 m. liepos mėnesį BKMS tęsė archeologinius tyrimus Biržų senamiestyje, rekonstruojamoje aikštėje prie paminklo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę. Darbų rangovas – ARB „Agluona“. Tai buvo paskutinis tyrimų etapas, prasidėjęs 2005 m. 2007 m. aikštės rekonstrukcija nebaigta dėl apriboto finansavimo.

2007 m. ištirtas 16,5 m^2 plotas (iškasti 2 plotai: 9 m^2 bei 7,5 m^2) bei žvalgyti žemės darbai, kasant rankomis pamatų duobes atraminėms sienutėms. Bendras trasų ilgis – 100 m, plotis – 50 cm, gylis – iki 50 cm. Bendras tirtas ir stebėtas plotas – apie 70 m^2.

Plote 1, kastame į V nuo 2006 m. šurfų 1 ir 35, rastas XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios kultūrinis sluoksnis su radiniais, daugiausia buitine keramika, neglazūruoto plokščiojo koklio su Kristupo Radvilos inicialais fragmentu, langų bei butelių šukėmis. Sluoksnis rastas 70 cm gylyje, jis buvo apie 60 cm storio. Jame aptiktas buvusio židinio fragmentas su storu degėsių bei pelenų sluoksniu. Apibendrinant 2005–2007 m. tyrimų rezultatus, galima būtų daryti išvadą, kad 2005 m. plote 1, 2006 m. šurfuose 1 bei 35 bei 2007 m. plote 1 vietoje stovėjęs vienas pastatas.

Plote 2, 5,5 m nuo šaligatvio krašto rasta išorinė XIX a. vidurio statytos pradžios mokyklos siena. Jos PR siena buvo rasta 2006 m. plote 1, o ŠR sienos fragmentai rasti 2005 m. plote 1 (šurfas 7). XIX a. vidurio pastatas buvęs apie 6 m pločio ir apie 14 m ilgio. Rastas apie 50 cm pločio pastato pamato fragmentas nuardytas, mūrytas iš lauko akmenų. Jo apačia yra 1,05 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Šis pamatų fragmentas priklauso ankstesniam pastatui, galėjusiam stovėti XVII a. pradžioje. Prie jo esančiame sluoksnyje rasti ir to laikotarpio radiniai. Vėliau, XIX a. viduryje, statant pradžios mokyklą, jis pateko į naujo pastato vidų.

2006 m. vykdant archeologinius tyrimus aikštėje, Biržuose dirbo ir geologai. 2006 m. archeologinių tyrimų ataskaitos išvadose buvo abejojama dėl šurfų 6, 16, 24, 32 bei lietaus nuotėkų trasoje susidariusių sluoksnių, rastų 70–90 cm gylyje. Atkastą molio su smėliu bei dolomitmilčių sluoksnį pjūviuose buvo galima palaikyti ir supiltiniu. Buvo svarbu išsiaiškinti sluoksnių struktūrą, nes kastų šurfų vietoje lokalizuojama buvusi XVII a. pirmos pusės miesto gynybinė siena. Geologinių gręžinių išvados leido patikslinti, kokiame gylyje prasideda įžemis, bei įsitikinti, kad šurfuose rastas molis su akmenimis yra tikrai geologiniai sluoksniai (dėkoju geologui Vidui Mikulėnui už suteiktą informaciją ir leidimą naudotis geologų tyrimų išvadomis).

The square at the monument for those who died for Lithuanian independence

In July 2007 the BKMS continued the field evaluation, begun in 2005, in the Biržai old town square, which is under reconstruction, at the monument for those died for Lithuanian independence. 16.5 m^2 (9 m^2 and 7.5 m^2 areas) were excavated and the earthwork in manual digging the foundation pits for the retaining walls was monitored. A late 16th – early 17th-century cultural layer containing

finds: pottery, unglazed stove tile fragments, window glass shards, and bottle shards, was discovered in area 1. The exterior wall of a mid-19th-century elementary school was discovered in area 2. The building was about 6 m wide and about 14 m long.

Rytis Šiaulinskas

Biržų senamiestis, Rotušės g. 14 ir Vytauto g. 9

2007 m. Biržų senamiestyje (A518P), prie pastato Rotušės g. 14, būsimos automobilių stovėjimo aikštelės statybų vietoje vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai, o sklype Vytauto g. 9, būsimo priestato pamatų tranšėjų kasimo metu – archeologiniai žvalgymai.

Sklype Rotušės g. 14 ištirti 7 šurfai: keturi 2x2 m dydžio, du 2x1 m dydžio ir vienas 1x 1 m dydžio (iš viso 21 m^2). Tirtos teritorijos V dalyje (šurfai 1, 2, 3 ir 6) aptiktas 2,2–2,9 m storio XX a. antroje pusėje performuojant reljefą supilto grunto su gausiomis statybinėmis šiukšlėmis sluoksnis. Tik šurfe 1 2,2 m gylyje rastas XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis.

Centrinėje tirtos teritorijos dalyje (šurfas 4), po 1,24–1,28 m storio XX a. antroje pusėje performuojant reljefą supilto grunto su gausiomis statybinėmis šiukšlėmis sluoksniu aptiktas XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje statyto pastato pamatų fragmentas. Tai 1997 m. tyrimų metu surasto pastato P sienos pamatai *(žr. ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 409–410).

Tirtos teritorijos R dalyje (šurfai 5, 7) buvo tik 0,5–1,1 m storio XX a. antroje pusėje performuojant reljefą supilto grunto su gausiomis statybinėmis šiukšlėmis sluoksnis.

Sklype Vytauto g. 9, būsimo priestato pamatų tranšėjų kasimo metu žvalgytos dvi 4,4 m ilgio bei viena 7,3 m ilgio tranšėjos. Bendras žvalgytų tranšėjų ilgis – 16,1 m, plotis – apie 0,4 m, gylis – 1,1–1,2 m. PV tranšėjoje aptiktas apardytas 50–67 cm storio sluoksnis su XVII–XIX a. datuojamais keramikos fragmentais.

ŠV tranšėjoje rastas iki 48 cm storio juodos žemės sluoksnis su XVII–XIX a. buitinės keramikos fragmentais. Šioje tranšėjoje atidengtas 1,96 m ilgio akmeninio pamato fragmentas datuojamas XIX a. Pagal atkastą pamato fragmentą spėjama, jog pamatas buvo orientuotas ŠV–PR kryptimi.

Rotušės St. 14 and Vytauto St. 9 in Biržai old town

In 2007, 7 test pits (a total area of 21 m^2) were excavated at the site of a future car park near the building at Rotušės St. 14 in Biržai. A fragment of the foundation of a building erected in the late 19th – early 20th century was discovered and, in the NW part of the plot, an 18th-century cultural layer.

During a watching brief conducted during the excavation of the trenches for the foundation of a future building extension on the plot at Vytauto St. 9, 2 trenches (with a total length of 16.1 m) were dug for it and a 17th–20th-century cultural layer was discovered in the NE trench.